

11.03.91 772

Ä
J. V. ...

BARE POPARIĆ.
KNJIŽNICA NARODNOG KOLEKTIVA U SARAJEVU

Signatura: ALIE

66-2
14 10
O POMORSKOJ SILI HRVATA

ZA DOBE NARODNIH VLADARA.

SA SLIKOM: RATNE LIBURNE.

ZAGREB 1899.

NAKLADA „MATICE HRVATSKE“

TISAK K. ALBRECHTA (JOS. WITTASEK).

Ä

BARE POPIARIĆ. Ä

KNJIŽNICA NAPRETKOVOG KONVIKTA U SARAJEVU

Signatura: 66-8
10
LH

PROFALJEHO

O POMORSKOJ SILI HRVATA

ZA DOBE NARODNIH VLADARA.

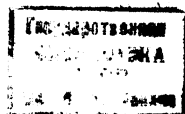
SA SLIKOM: RATNE LIBURNE.

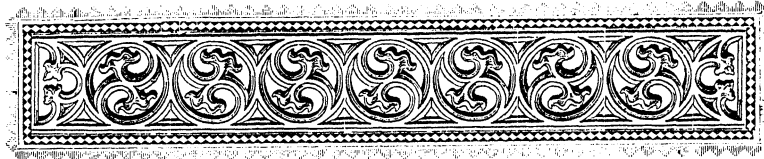
ZAGREB 1899.

NAKLADA „MATICE HRVATSKE“

TISAK K. ALBRECHTA (JOS. WITTASEK). Ä

U 3472-66

Ne može se kazati, da primorski narodi imaju podpunu svoju narodnu povjest, ako nije obradjena i povjest njihove mornarice, njihova pomorskoga života. More, za primorski narod, nije manje važno od kopna. U političkom i kulturnom životu primorskoga naroda, more, ako nije odličniji, a ono je barem jednako važan čimbenik. Bolji, čiliji, zdraviji dio primorskoga naroda boravi mal ne cijeli svoj viek na nemirnom i nevjernom morskom valovju, privikne i priljubi se tomu strašnomu elementu, koji je progutao, guta i još će progutati milijune života, sve bez traga, bez nadgrobna spomenika.

Pa ipak čovjek ljubi to silno, to divlje more. Ljubi ga, jer ono u ničemu ne zaostaje za kopnom, jer mu u svemu nadomješta tvrdu zemlju. Kopno ima svoje gorje, more svoje valovje; kopno ima svoje rudnike, more je neizcrpiv rudnik blaga i bogatstva narodnjega; kopno ima svoje gradove, a more ogromne svoje ladje; ako je kopno izprekrižano mrežom cesta, po kojima teče trgovina na sve strane i oda svih strana svieta, more nije do li ogromna trgovačka cesta, »vođeni put« (ὁ γὰρ κέλυσθος), kako ga Homer nazivlje, koji veže i najzabitnije kutiće zemaljske kruglje, ali koji će obstojati, dok bude svieta i vieka. Na kopnu tvrdjave brane slobodu domovine, na moru ju brane goleme gjemije. Na kopnu imade bojnih poljana, na kojima se je kadšto sudbina narodâ riešila; a more je samo golo neizmjereno razbojište, na kojemu čovjek, pionir napredka i kulture, neprekidan a nejednak boj bije sa prirodom, sa smrću.

A na moru se je takodjer višekrat i sudbina narodâ riešila u groznoj bitci.

Što više?

Ako ~~tek~~ pregledamo povjest čovječanstva, na prvi mah ćemo se osvjedočiti o velikoj istini, da nijedan narod nikada nije mogao da postane trajno velikim i moćnim, ako ne imadjaše mora i na moru razvita pomorstva. Države, koje ne imadoše oduška na more, ili koje se tim oduškom ne znadoše okoristiti, ne povedoše nikad u sboru narodâ odlučne ili bar važne rieči; dočim i sitne, po svom teritoriju, državnice uz razvijeno svoje pomorstvo postadoše moćne i bogate. Dapače za primorske narode i države utvrđena je istina, da im pomorski odnošaji od pamtievieka bijahu mjerilom materijalnoga i kulturnoga napredka ili propadanja. Napreduje li pomorstvo, razpolaze li se jakom mornaricom, narodno blagostanje se podiže, ime toga naroda je uvaženo; propada li pomorstvo, tomu su narodu na domaku crni dani. Ta se istina toli sjajno odrazuje na svakoj stranici historije čovječanstva, da može malo što da bude jasnije i utvrđenije od nje.

U davnoj davnini nalazimo Egipćane doista na visokom stepenu kulture, i to još u doba, kada se potonjim najslavnijim narodima nije ni za ime znalo. Pa ipak, što je veličanstvena izveo Egipat, ako odbijemo djelo milijunâ robskih ruku oko ogromnih neukusnih gradjevina? Tko se je ogrijao na suncu te kulture? Narodna povjest egipatska ne zahvaća stoljeća, ona broji milenije; pa ipak taj je narod za cijelo to vrijeme ostao kao ukočen, stigla ga je donekle sudbina kulturnih Kitajaca. Egipat nije nikad mogao da se ma niti približi visini, bilo u političkom, bilo u kulturnom pogledu, do koje se dovinuše u svoje doba Atena, pa Rim. A to je bilo s toga, što vjera sprječavaše Egipćane, da se sasvim posvete pomorstvu i međunarodnomu saobraćaju, što inače i po položaju i po bogatstvu zemlje bijaše im toli prirodno. Vjera njihova odsudjivaše one, koji bi se drznuli da odmotaju jedra dalje od delte svete njihove rieke, da zaplove tim mrzким elementom, u kojem sveti oživljujući Nil nalazi svoju grobnicu.